

تاریخ کشف خطوط میخی

در میان سیاحان بسیار که در ایران سیاحت کرده اند پیش از همه کامفر نام سیاح در سال ۱۷۱۲ میلادی نام میخی را بدین خطوط داده است. مومی الیه در سال ۱۷۱۸ با سیاح دیگر لوبروین دفعه اول کتیبه استخر را استنساخ کرده است. پس از او در سال ۱۸۶۵ سیاح آلمانی نیبور (۱) بعربستان و ایران سیاحت کرده و آن خطوط را استنساخ نموده است که تا چند سال این نسخه در دست شرقشناسان یگانه مأخذ و نمونه بوده است.

در سال ۱۸۰۲ اولین کشف و قرائت این خطوط از طرف فاضل آلمانی گروتفند (۲) بعمل آمد که مومی الیه دو سه کلمه را خوانده از روی آن چند حرف از الفبا را معین کرد. در سال ۱۸۲۷ در کوه الوند و بان نیز پاره خطوط میخی پیدا شده دایره کشفیات و سعت یافت و در ۱۸۳۹ ریچ (۳) نام سیاح سیاحتنامه خود را که در ۱۸۲۱ به استخر کرده بود بچاپ رسانیده در سال ۱۸۴۳ شرقشناس دانمارکی وسترگارد (۴) کویپه کتیبه‌های تخت رسم را بر داشت و ایران شناس معروف انگلیس راولینسون (۵) در سال ۱۸۳۷ - ۱۸۴۴ به بیستون رفته خطوط آنجا را استنساخ کرد. در سال ۱۸۴۰ حکومت فرانسه سه نفر سیاح و مهندس معروف خود را که پاسکال دو کوست (۶) تکزیه و فلاندن باشند برای کشف و تدقیق آثار عتیقه بایران فرستاد. این سه شخص هنوز عکس اغلب آثار عتیقه و خطوط میخی را بر داشته و یک

(۱) Niebuhr (۲) Grotefend (۳) Rich (۴) Westergard
(۵) Rawlinson (۶) Flandin, Texier, Pascal de Cost

سیاحتنامه مفید نوشته بیاریس بر گشتند ولی کسیکه عکس تمام کتیبه هارا بر داشته بفرنگ آورد شتو لزه (۱) نام آلمانی بوده است که در سال ۱۸۷۸ پیش از هزار و چهار صد عکس‌های مختلف از همه کتیبه‌های استخر بر داشت و بمعاونت پروفیسور نولدکه و پروفیسور آندره آس کتابی در آن باب بچاپ رسانید که از آثار نادر و نفیس عالم شرقشناسی است.

بعد ازین چندین سیاحان منفرد و هیئت‌های فنی مانند هیئت «دیو لافوا» و «لایارد» و «کینایر» و هیئت مرگان و غیره بایران آمده بوسیله امتیازاتیکه از حکومت گرفتند بسیار آثار عتیقه کشف کرده بمراکز فرنگ حمل نمودند (۲).

در باب قرائت خط میخی و ترتیب الفبای آن در ابتدا هریک از شرقشناسان که بعضی از حرفها را کشف کرده بودند بر حسب تدقیقات و حدس خود یک الفبا ترتیب داده بود تا بالاخره پس از جرح و تعدیل و مناقشه‌های زیاد و اثبات بادلایل و تکمیل اطلاعات و تبّعات از آن استخراجها و حدسها آنها را که موافق با حقیقت در آمد قبول و تدوین کرده از روی آن الفبای میخی را ترتیب دادند چنانکه جدول زیرین اسامی کشف کنندگان حروف الفبای میخی را با عدد حروف صحیحی که هر یک از آنان کشف کرده است با تاریخ کشف آن نشان میدهد:

(۱) Stolze

(۲) در موقعیکه علمای شرقشناس در فرنگ از روی اکویبه‌هاییکه سیاحان آورده بودند مشغول کشف خط میخی بودند راولینسون انگلیسی هم مستقیماً برای خود در شرق در قرائت خطوط میخی میکوشید چنانکه در سال ۱۸۲۷ از کتیبه بیستون دو جمله را ترجمه کرده با بنجمن آسیائی لندن فرستاد و در سال بعد دو حرف جدید کشف کرده در ۱۸۴۶ یک یادداشت تازه در باره کشفیات خود نوشت.

تاریخ کشف	عدد حروف صحیح که کشف کرده است	اسم کشف کننده
۱۷۹۸	۴	آلمانی تیخسن
۱۸۰۰	۲	آلمانی منتر
۱۸۰۲-۱۵	۱۲	آلمانی گروتفند
۱۸۲۳	۲	فرانسوی سن مارتن
۱۸۳۶	۲	دانمارکی راسک
۱۸۳۶-۴۴	۲	فرانسوی بورنوف
۱۸۴۶	۶	نوروری لاسن
۱۸۳۸	۲	بلژیکی ژاکه
۱۸۳۸ (هم کشف کرده بود)		بهر (حرفی را کشف کرده که ژاکه هم کشف کرده بود)
۱۸۳۸-۴۶	۵	را اولیسیون انگلیسی
۱۸۴۶	۱	آلمانی هولزمان
۱۸۴۷-۷۴	۶	فرانسوی اوپرت

۴۴

علاوه بر عدد حروفیکه درین جدول ذکر شده هشت حرف دیگر هست که آنها را ناخوانا نامیده‌اند که با آنها جمعاً حروف الفبای میخی به پنجاه و سه میرسد.

مقاله را چگونه باید نوشت

ما بسیار خوشوقتیم که خوانندگان مجله مقاله‌های زیاد برای درج در مجله ارسال میدارند ولی بعضی ازین مقاله‌ها با اینکه مطالب مفید و جدی دارند باز ترتیب و موضوع مقاله طوری است که ما را از درج آن باز میدارد بدین سبب لازم دیدیم که